

8. HAFTA

**SOSYAL ALANDA
YAPILAN İNKILAPLAR**

SOSYAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

1

ŞAPKA İNKILABI VE KILIK KIYAFET DEĞİŞİMİ

2

TEKKE VE ZAVİYELERİN KAPATILMASI

3

MİLLETLERARASI TAKVİM, SAAT VE YENİ RAKAMLARIN KABULÜ ve
ÖLÇÜLERDE DEĞİŞİKLİK

4

SOYADI KANUNUNUN KABULÜ ve ESKİ UNVANLARIN KALDIRILMASI

5

MİLLİ BAYRAMLAR ve GENEL TATİL GÜNLERİNİN KABULÜ

6

SAĞLIK ALANINDAKİ GELİŞMELER

KILIK KIYAFET DEĞİŞİMİ

İnsanların giyim kuşamları toplumsal kültürü yansıtan en belirgin ölçütlerden biridir. Günümüzde iletişim araçları sayesinde kültürel etkilenme olmakta ve modanın da etkisi ile benzer giysiler giyilse de dünyada benzer bir birliktelik oluşsa da yerel ve ulusal giyim yerini korumaktadır. Halkın giydiği kıyafetlerin milli özelliklere sahip olmamasının yanında çok çeşitli olması da toplumda bir bütünlük olmadığının kanıtıydı. Bu durumu bize Atatürk 19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıktığında kendisini karşılayan toplumu izleyen bir İngiliz subayının sözleri daha iyi açıklar.

KILIK KIYAFET DEĞİŞİMİ

«Karşılamaya gelen halkın kiminin başında fes, kimisinde kalpak, kiminde sarık... Kimi başına bir bez parçası bağlamış... Kiminin sırtında aba, kiminde cepken kiminde ceket kiminde yelek... Kiminin bacağında şalvar, kiminde pantolon... Kiminin ayağında çarık kiminde yemen, kiminde iskarpın, kiminde fotin... Demek ki henüz bunlar bir ulus değil...»

KILIK KIYAFET DEĞİŞİMİ

- ❖ Osmanlı Devleti'ndeki değişim hareketleri kılık kıyafet konusunda da bazı değişimleri getirmiştir.
- ❖ 2. Mahmut döneminde tüm halkın eşit olduğu düşüncesi gelişince kıyafet konusundaki ayırım da kalkmıştır
- ❖ Bu dönemde memurlar ve askerlerin fes giymesi zorunluluğu getirilmiştir
- ❖ 1908'deki meşrutiyet inkılabı ile birlikte fesin yerini kalpak almıştır
- ❖ Birinci Dünya Savaşında askerlere «Enveriye» ya da «kabalak» adı verilen başlıklar giydirilmiştir
- ❖ Bu değişimler şapkanın dini bir anlamdan ziyade siyasi bir mahiyet aldığını göstermektedir

KILIK KIYAFET DEĞİŞİMİ

Atatürk Nutuk'ta der ki:

"Fesin kaldırılması zorunluydu. Çünkü fes, kafalarımızın üstünde; bilgisizliğin, bağnazlığın uygarlık ve her türlü ilerleme karşısında duyulan nefretin bir simgesi gibi oturuyordu."

KILIK KIYAFET DEĞİŞİMİ

25 Kasım 1925'te "Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun" çıkarıldı. 1934'te din adamlarının kıyafetlerine ilişkin yasal düzenleme yapıldı.

Bu kanunla, din adamlarının dini kıyafetleriyle ibadet yerleri dışında gezmeleri yasaklandı. Yalnız her dinin en yetkili kişisi dini kıyafetiyle dolaşabilecekti.

#) TEKKE VE ZAVİYELERİN KAPATILMASI

Osmanlı döneminde tekkeler, gitgide, çalışmaksızın tevekkül felsefesini işleyen yerler haline dönüşmüştü; halbuki insanları daha yaşarken dünyadan uzaklaştırıp onları uhrevî âleme çekerek dünyadan tamamen soyutlama doğru değildi.

Toplum yeni bir enerjiye, yeni bir atılıma gereksinim gösteriyor; çağdaş yaşam, insanları çalışmaya, bu çalışmanın yaşarken ödülünü almaya çağırıyordu.

#) TEKKE VE ZAVİYELERİN KAPATILMASI

Türbeler ise türbedarlar eliyle ölmüş kişilerin manevî varlığından çıkar sağlamaya çalışılan, çalışmaksızın onlardan medet umulan odaklar haline getirilmişti. Ayrıca tekke ve zaviyelerin başında bulunanlar siyasal amaçlarla zaman zaman dini siyasete âlet edebiliyordu.

30 Kasım 1925'te kabul edilen bir yasayla tekke, zaviye ve türbeler kapatıldı; türbedarlıklar ile şeyhlik, dervişlik, müritlik, dedelik, seyitlik, çelebilik vb. birtakım unvanlar kaldırıldı

#)

ULUSLARARASI SAAT VE TAKVİM'İN KABULÜ

Bireyin ve toplumun güncel yaşamını ilgilendiren önemli bir değişiklik de, zamanı ölçmede kullanılan saat ve takvimdeki karmaşaya son verilerek uluslararası ilişkilerde uyum sağlanması idi.

Günümüzde kullandığımız saat deyimi gece ve gündüz diye ikiye ayrılan bir "güneş Günü'nün" 1/24'lük dilimi anlamına gelmektedir. Güneş günü güneşin, yeryüzünün herhangi bir noktasını belirleyen meridyenden arka arkaya iki kez geçişi arasındaki zaman dilimi demektir.

#)

ULUSLARARASI SAAT VE TAKVİM'İN KABULÜ

Ulaşım ve iletişim olanakları çoğalıp toplumlararası ilişkiler ivme kazanınca, ülkeler arasında zaman farkını ölçmek için bir düzenlemeye gidilmesi zorunlu görülmüştür.

Yeryüzü saat dilimleri diye 24 parçaya bölünmüştür. Böylece her dilimin arası 15 meridyen olup, bir meridyen farkı da 4 dakikalık zaman farkını belirtmektedir. Saat dilimleri belirlenmişti ama saat dilimlerine başlangıç kabul edilecek bir noktanın saptanması gerekli olmuştur.

#)

ULUSLARARASI SAAT VE TAKVİM'İN KABULÜ

Greenwich
Meridyeni

Bu amaçla 22 Ekim 1884'de Washington'da (ABD) uluslararası bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantıya 25 devlet iştirak etmiştir. Bu devletlerden bir tanesi de Osmanlı Devleti'dir.

Toplantıda Londra'nın güney batısındaki Greenwich gözlemevinden geçtiği kabul edilen meridyenin başlangıç kabul edilmesi oy birliği ile karara bağlanmıştır.

#)

ULUSLARARASI SAAT VE TAKVİM'İN KABULÜ

Osmanlı İmparatorluğunda, öteki İslam ülkelerinde kullanılan “ezani saat” kullanılmaktaydı. Ezani saatte gün 24 yerine 12 saatlik 2 dilime ayrılıyordu. Akşamları güneşin batışı 12 kabul ediliyordu.

Osmanlı imparatorluğu, batı Hristiyan topluluklarının karşısında İslam toplumunun temsilcisi sayıldığından kullanmış oldukları saat onlara ithaf edilmiştir. Bu bağlamda batı dünyası ezani saate Türk usulü/modası anlamında alaturka saat (alla turca) saat demişlerdir. Avrupa’da kullanılan ve Osmanlı ülkesine gelen batı topluluklarının bağlı oldukları güneş saatine de, öğlen vakti demek olan zevali, 12 kabul edildiği için zevali saat denilmiştir. Bu saat aynı zamanda ‘alla franca/ alafranga (Frank /Frenk usulü) olarak adlandırılmıştır.

#)

ULUSLARARASI SAAT VE TAKVİM'İN KABULÜ

Osmanlı devletinin son dönemlerin de güneş saatini kullanan devletlerle siyasal sosyal ilişkiler arttığında ortak toplantılar ve eylemler için zaman saptamada bazı aksaklıklar ortaya çıkmaktaydı. Bunun önüne geçmek için devlet bazı resmi belgelerde her iki saati de kullanmışlardır. Örneğin Kırım Savaşı gibi İngiltere Fransa ve Piemonte (İtalya) ile birlikte yürütülen savaşta hareket saatlerini, saptamada bazı güçlükler ortaya çıkmıştır.

Osmanlı devleti bu aksaklıkları gidermek için insanları bilgilendirme çabası içerisine girmiş zevali saati kullanımına geçirmek istemiştir. Ancak yeni saat sistemini benimsemek o kadar da kolay gerçekleşmemiştir. Örneğin 2. Meşrutiyet döneminde mebuslar meclisinin bir oturumunda Rıza Tevfik kürsüye çıkarak alafranga saatin kabul edilmesini önermiş ve bunun yararlarını belirtmeye çalışmış ancak bağırışlar arasında kürsüden inip dışarıya çıkmak zorunda kalmıştır.

#)

ULUSLARARASI SAAT VE TAKVİM'İN KABULÜ

26 Aralık 1925'te TBMM'nin kabul ettiği bir yasa ile yeni saat sistemi kabul edilmiş resmi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Alafranga saat geçilmesi ile Türkiye cumhuriyeti İzmit'ten geçen 30. meridyeni esas alarak ulusal saat sistemini oluşturmuştur.

Ancak, ülkemizde bir süre yeni saat sistemini uygulamakta güçlük çekilmiştir. Halk ezani saat kullanma alışkanlığını terk edemiyordu. Bilgisizliğin bir sonucu olarak halk arasında namaz vakitlerini tespit etmekte alafranga saatin yetersiz kaldığı kanaati de vardı.

Sonuç olarak saat meselesinde çekilen sıkıntıların sebeplerini bilgisizlik, ilgisizlik, önemsememe, eski alışkanlıkların terk edilememesi ve kurumlar arası koordinasyon eksiklikleri olarak maddeleştirmek mümkündür.

#)

TAKVİM DEĞİŞİKLİKLİĞİ

Zamanı belirlemede bir ölçüt olarak kullandığımız takvim kelimesi Arapça kıvam'dan türeyen bir sözcüktür. Türkçe de anlam karşılığı olarak bir şeyin en uygun zaman ya da durumu olarak karşılık bulmuştur.

Türklerin eskiden beri kullanmış oldukları çeşitli takvimler mevcuttur. Kullandıkları bu takvimlerin bazıları ay esasına, bazıları güneş esasına dayalı takvimlerdir.

#)

TAKVİM DEĞİŞİKLİKLİĞİ

Türklerin Kullandıkları bazı takvimler;

a)12 Hayvanlı Takvim: Göktürklerden itibaren İslamiyet'in kabulüne kadar Türkler güneş yılını esas alan 12 hayvanlı takvim'i kullanmışlardır.12 yıllık dilimlere ayrılan ve 60 yılda bir dönem oluşturan bu takvimde yıllara birer hayvan adı verilmiştir.

b)Hicri Takvim(Kamer-i Hicri):İslamiyet'i kabul ile birlikte Türkler tarafından hicri takvim kullanılmaya başlanmıştır. Hicri takvim Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicretini başlangıç olarak kabul eden ay esasına dayalı bir takvimdir. Ay'ın her tam devrinin bir yıl sayılması esasına dayanır.

#)

TAKVİM DEĞİŞİKLİKLİĞİ

Türklerin Kullandıkları bazı takvimler;

c) Rumi Takvim (Şems-i Hicri): Osmanlı imparatorluğunda "hicret" başlangıç alınarak; dünyanın güneş etrafında devrini bir yıl sayan bir takvim niteliğindedir. 1840 yılında I. Mahmut tarafından hazırlattırılmıştır. Mali çalışmalarda meydana gelen bazı aksaklıkları gidermek amacı ile oluşturulmuş ve kullanılmaya başlanmıştır.

d) Celali Takvim: Selçuklu Sultanı Melikşah döneminde (1079) güneş yılına göre düzenlenen bir takvimdir.

Bunların dışında batı Hristiyan dünyasının kullanmış olduğu ve daha sonra Türkler tarafından kabul edilen Jülien, Gregorien takvimlerini de unutmamak lazımdır.

#)

TAKVİM DEĞİŞİKLİKLİĞİ

26 Aralık 1925'te TBMM'nin kabul ettiği bir yasa ile Miladi Takvim resmen kabul edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde resmi devlet takviminde, tarih başlangıcı olarak uluslararası takvim başlangıcı kabul edilmiştir. Bununla Miladi/Gregorien takvim kabul olunuyor ve Rumi 1341 yılı Aralık ayının 31. gününü izleyen günü, 1926 Miladi yılı Ocak ayının birinci günü sayılıyordu .

Takvim değişikliği modern dünya ile bütünleşmemizi sağlamıştır. Yöresel halk takvimlerinde Rumi takvimdeki bir kısım bilgiler kullanılmaya devam ediyorsa da miladi takvim sosyal hayata getirdiği kolaylıklar dolayısıyla halkımız tarafından benimsenmiştir. Bu mesele de herhangi bir sıkıntı yaşanmamıştır.

"Hicri takvim batılılaşma çizgisindeki Türkiye'de eski kültürün temsilcisi olarak görülmekte ve batı ile olan ticari ilişkilerde bazı meselelerin ortaya çıkmasına sebep olmaktaydı" Bu sebeple miladi takvim kabul edilmiştir.

#)

UZUNLUK VE AĞIRLIK ÖLÇÜLERİNİN DEĞİŞİMİ MESELESİ

“Zaman ölçülerinin değişiminden sonra ağırlık ve uzunluk ölçülerinin değişimi için beş yıl beklenilmesi gerekti. Gerçekten yurdun her yöresinde gerek ağırlık gerekse uzunluk için “endaze”, “okka” vb. gibi farklı ve pek net olmayan ölçüler kullanılıyordu.”

Osmanlı döneminde 60 cm. veya 65 cm. uzunluğa eşit olan endaze, parmak ucundan omuza kadar uzunluğu ifade eden ve ortalama 75,8 cm. kabul edilen arşın ile adım, ayak, kulaç gibi uzunluk ölçüleri kullanılıyordu. Bu ölçüler standart ölçüler değildi. Bunların içerisinde ayak, adım, kulaç gibi ölçüler sağlıklı olmaktan çok uzaktı. Bu ölçüler ile ortak bir iş yapmak mümkün değildi.

#)

UZUNLUK VE AĞIRLIK ÖLÇÜLERİNİN DEĞİŞİMİ MESELESİ

26 Mart 1931 tarihinde modern dünyanın kullanmış olduğu metre sistemi kabul edilmiştir. Artık uzunluk ölçümü milimetre, santimetre, desimetre, metre, dekametre, hektometre, kilometre ile ifade edilecektir.

#)

UZUNLUK VE AĞIRLIK ÖLÇÜLERİNİN DEĞİŞİMİ MESELESİ

Eskiden Ağırlık ölçülerinin temel birimi dirhem idi. 1 dirhem İstanbul'da 3,207 grama tekabül etmekte idi. İstanbul için okka 1,282 gram ağırlığı ifade etmekte idi. gene 26 Mart 1931 tarihinde ağırlık ölçülerinde de batı standartlarını hâkim kılan bir yasa çıkarılmıştır. Artık ülke içerisinde ve dışındaki alış-verişlerde miligramdan tona uzanan modern dünyanın ölçü sistemi esas alınacaktır. Kuyumculukta ise yeni şekli ile 2 desigram ağırlığa tekabül eden kırat kullanılmaya başlanmıştır.

#)

UZUNLUK VE AĞIRLIK ÖLÇÜLERİNİN DEĞİŞİMİ MESELESİ

Ölçülerde yapılan değişikliklerde aslında bir bakıma geç kalınmıştı çünkü gelişen dünyada çok önceleri bu sistemlere geçme gerekiyordu. Ölçülerde yapılan bu değişiklikler genelde halkımız tarafından kabul görmüştür. Ancak bazı sebeplerden dolayı kimi yerlerde geçiş biraz zor olmuş zamanla yerleşmiştir. Kırsal kesimde hala teneke ile tahıl tartmak, bidon ile süt satmak, arşın ile kumaş ölçmek gibi uygulamaların devam ettiği görülmektedir. Bütün bunlarda insanların kültür eksikliği, önemsememe ve alışkanlıklarını terk edememeleri gibi eksiklikler sorunun temelini teşkil etmektedir. Halkın okuma-yazma oranı, kültür seviyesi ve ekonomik düzeyi yükseldikçe bu tür uygulamaların azaldığı gözden kaçırılmaması gereken önemli bir husustur.

#)

SOYADI KANUNU İLE KARIŞILIKLARA SON VERİLMESİ

Cumhuriyet idaresine kadar insanları birbirinden ayırt etmede farklı yöntemler kullanılmıştır. Kişileri ayırt etmede kullanılan yöntemlerden bir kaçını sıralayacak olursak;

- a)Aile adıyla anma: örneğin Seyfettin Afşaroğlu
- b)Baba adıyla anma: örneğin Mustafa Sabri
- c)Memuriyetle anma: örneğin Doktor Veli, Öğretmen Kenan
- d)Doğum yerleri ile anma: örneğin Mustafa Kemal Selanik
- e)Lakaplarla anma: örneğin Ayıcı Arif, Maymun Turgut
- f)Kusur ve eksikleriyle anma: Kepçe Seyfettin, Aksak Timur

#)

SOYADI KANUNU İLE KARIŞILIKLARA SON VERİLMESİ

21 Haziran 1934 tarihinde "Soyadı Kanunu'nun" çıkarılması ile tüm bu yöntemlerin kullanılmasına gerek kalmamış bu konuya yeni düzenlemeler getirilmiştir. Bu çıkarılan yasaya göre kişiler artık rütbe, memuriyet, aşiret, yabancı ırk ve milleti ifade eden isimleri soyadı alamayacaklardı.

Soyadı ile kendilerini tarihte ün salmış büyük kişilere bağlamak isteyenlere, o kişi ile olan bağlantılarını resmi kayıtlar ve belgelerle ispat etmek zorunluluğu getirilerek kabul edilmişti. Ayrıca genel ahlaka aykırı gülünç ve hakaret ifade eden kelimelerin soyadı olarak alınamayacağı belirlenmiştir. Bir soydan olmayan aileler aynı soyadını alamayacaktır. Soyadı seçme hakkı evlilik birliğinin reisi olan kocaya aitti.

#)

SOYADI KANUNU İLE KARIŞILIKLARA SON VERİLMESİ

Soyadı ile kanunlardan bir tanesi de Mustafa Kemal Paşa'ya Atatürk soyadını veren 24 Kasım 1934 tarihli kanundur. Bu kanun 17 Aralık 1934 tarihli bir başka kanun ile takviye edilmiştir. Bu yasaya göre Atatürk soyadı başına ve sonuna ekler getirilerek dahi olsa hiç kimse tarafından öz adı veya soyadı olarak alınamayacağı ve kullanılamayacağı belirlenmiş, belirtilmiştir.

Soyadı kanununa halkımız tarafından hiçbir itiraz yöneltilmemiştir. Çünkü bu kanun ile insanların tanınması kolaylaşmış, karışıklıkların önüne geçilmiştir. Bu konuda ki tek değişiklik aile reisliğinin erkeğin üzerinden alınması ve kadına kızlık soyadını taşıyabilme hakkının verilmesidir.

#)

SOYADI KANUNU İLE KARIŞILIKLARA SON VERİLMESİ

Atatürk, 1934 yılında soyadı kanunu çıkartarak Türk ulusunun fertleri arasındaki unvan farklarını ortadan kaldırmıştır. Demokratik yolda atılan bu adımla ağalık, beylik, soyu ile övünme ve kendilerini diğerinden üstün görme düşüncüsü önlenmiş, bir yandan da bu meselenin önüne geçilmiş oldu. Böylece “Halkçılık İlkesi” bir yönüyle uygulamaya konulmuştur. Bugün Türk ulusunun birlik ve beraberliğinin sağlanmasında unvanların kaldırılması önemli bir aşama olmuştur. Atatürkçülüğün paydos ettiği ağalık, beylik vb. gibi unvanların kaldırılmasının bir bakıma temel felsefesini de her türlü ayrıcalığın sona erdirilmesi teşkil eder.

#)

SOYADI KANUNU İLE KARIŞILIKLARA SON VERİLMESİ

Tüm bu anlatılanlardan çıkarılacak en önemli sonuçlardan bir tanesi bu değişim sürecinde birçok zorluklarla karşılaşıldığı gerçeğidir. İnkılâpların özümsemesinde çekilen sıkıntıların dini, tarihi ve sosyal boyutları olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Öte yandan cumhuriyetin kuruluşu dönemindeki Türk insanı ile günümüz Türk insanı karşılaştırıldığında önemli düzeyde değişmelerin gerçekleştiğini açıkça görebiliriz. Değişen dünyaya uyum sağlama sürecinde Türk toplumu hızlı ve sağlam adımlar atmaktadır.

Aynı şekilde inkılâpların benimsenmesini güçleştiren sebeplerden bir tanesi de bilgisizlik ve kültür eksikliğidir. Bazı inkılâplarda ise önemsememe ve alışkanlıkları terk edememe şeklindeki davranışlar olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Ancak bütün bu olumsuzluklar basamaklar halinde çözümlenmiş ve halen de çözümlenmeye devam etmektedir.

HUKUK İNKILÂBİ

1921 Anayasası/Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (Önemli Maddeleri)

6

Şeriat hükümlerinin yerine getirilmesi, bütün yasaların konulması, değiştirilmesi, kaldırılması, antlaşma ve barış yapılması ve savaş kararı verilmesi gibi temel haklar Büyük Millet Meclisi'nindir.

7

Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından seçilen başkan, bir seçim dönemi süresince Büyük Millet Meclisi Başkanıdır. Bu sıfatla Meclis adına imza atmaya ve Bakanlar Kurulu kararlarını onaylamaya yetkilidir. Büyük Millet Meclisi Başkanı, Bakanlar Kurulunun da tabii başkanıdır.

8

Kanun-i Esasi'nin bu esas maddelerle çelişmeyen hükümleri eskiden olduğu gibi yürürlüktedir.

#)

Hafta Tatilinin Belirlenmesi

Osmanlı Devleti'nde bütün topluma yönelik bir hafta tatili kavramı yoktu. Merkez teşkilatında zaman zaman Pazartesi ya da Perşembe günlerinin hafta tatili kabul edildiği olmuştur. Osmanlı devletinin son yıllarında Perşembe günleri öğleden sonra olmak üzere Cuma akşamına kadar okullarda tatil uygulaması da yapılmıştır.

Hafta tatilinin sağlık sebepleriyle gereğine inanan TBMM 1924'te Cuma gününün bütün Türkiye'de hafta tatili günü olmasını kabul etmiş fakat bir müddet sonra batı devletleriyle ekonomik ve ticari ilişkilerde problemler yaşanmasıyla birlikte 27 Mayıs 1935 tarihinde yapılan oturumda değiştirilmesi gündeme gelmiştir.

Bu oturumda hafta tatilinin dini bir mesele olmadığı görüşü benimsenmekle birlikte bu uygulamanın sosyal, ekonomik ve siyasi bir mesele olduğu ifade edilmiştir.

#)

Milli Bayramlar

Millî bayramlar ve anma günleri, hiç şüphesiz, bir milleti oluşturan bireylerin, birlik ve beraberlik duygusunu en yoğun olarak yaşadığı günlerdir. Milleti oluşturan bireyler, bu millî günlerde, millî dayanışma ve birlik ruhu içinde, kendi milletlerine ait olma heyecan ve coşkusunu yaşarlar. Millî ülkülerini değişik platformlarda dile getirmenin ihtiyacını duyarlar. Böyle günlerde, gündelik yaşamın kaygılarından uzaklaşılır, geçmişin sağduyulu bir biçimde değerlendirilmesi yapılır. Kısır görüşler bir yana bırakılır; geleceğe daha yüksek bir idealle bakılır. Bu ruh halinin önemini Gazi Mustafa Kemal Atatürk, cumhuriyetin onuncu yıl kutlamalarında verdiği ünlü nutkunda: **“Türk Milleti, millî birlik ve beraberlikle bütün güçlükleri yenmesini bilmiştir”** sözleriyle açıklar

#)

Milli Bayramlar

Türk Milleti'nin yakın tarihi, anılmaya ve kutlamaya değer bu tür büyük olaylarla doludur.

Bu olayların en önemlisi ise hiç şüphesiz, Türk Milleti'nin Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirmiş olduğu, batılıların 'Türk Mucizesi' adını koydukları çok yönlü, çok boyutlu bir süreç olan Türk Kurtuluş Savaşı ile, bu savaşın sonunda gerçekleştirilen büyük Türk İnkılâbı'dır.

Günümüzde, ulusal Türk bayramları olarak anılıp kutlana milli bayramlar şunlardır:

- 1-19 Mayıs: Gençlik ve Spor Bayramı;**
- 2-23 Nisan: Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı;**
- 3-30 Ağustos Zafer Bayramı;**
- 4- 29 Ekim: Cumhuriyet Bayramı**

#)

Milli Bayramlar

Türk Kurtuluş Savaşı'nın başladığı gün olan 19 Mayıs gününü Atatürk, Türk Gençliği 'ne millî bayram olarak armağan etmiştir.

Bu önemli tarihin yıldönümleri, 20 Haziran 1938 tarihinde çıkarılan 3466 sayılı bir yasayla "Gençlik ve Spor Bayramı" olarak kabul edilmiştir. Türkiye'nin her yanında beden eğitimi ve spor gösterileriyle kutlanan bu ulusal bayrama, 593 km'lik Gençlik ve Spor Bayramı Koşusu da ayrı bir anlam katmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışı, 1921 yılından başlanarak, "Ulusal Egemenlik" bayramı olarak kutlanıyordu. Bu önemli tarihi günün, "Ulusal Egemenlik" yanında, "Çocuk Bayramı" olarak da kutlanması, Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin (Çocuk Esirgeme Kurumu) kendi teşkilatına yayınladığı bir genelge ile gerçekleşmiş ve uygulamaya konulmuştur.

#)

Milli Bayramlar

23-29 Nisan arasını kapsayan haftanın “Çocuk Bayramı” olarak kutlanması bu şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu haftanın ilk günü ise, “Çocuk Bayramı” olarak kutlanmıştır.

“Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı”nın ilk kutlamalarına, Atatürk, Pera Palas’ta verilen bir baloya gelerek katılmıştır. 27 Mayıs 1935’te verilen bir önergeyi Türkiye Büyük Millet meclisi,

“Ulusal Bayramlar ve Genel Tatiller Hakkında Kanun” adıyla yasallaştırmış; bu yasayla, 23 Nisan günü de, “Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” olarak yasal bir zemine oturtulmuştur.

#)

Milli Bayramlar

Büyük Taarruzun sonunda, düşmanın belkemiğinin kırıldığı 30 Ağustos Zaferi Türk Milleti'nin yeniden varoluşunu sağlamıştır. Düşman Ordusu'nun ana kısımları 30 Ağustos günü Dumlupınar'da yok edilmiştir. 30 Ağustos Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından bir gün sonra (31 Ağustos 1922) bu zafere İsmet Paşa tarafından, "Başkumandan Meydan Muharebesi" adı konulmuştur.

Başkumandan Meydan Muharebesi'nin ikinci yıldönümü Dumlupınar'da, Atatürk'ün de katıldığı bir törenle kutlanmıştır. Büyük Önder o gün, bu büyük zaferin önemini belirten anlamlı bir konuşma yapmıştır.

30 Ağustos gününün Zafer Bayramı olarak kutlanması hakkındaki kanun, 1 Nisan 1926'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş ve o günden bugüne Zafer Bayramı olarak kutlanmaktadır.

#)

Milli Bayramlar

Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli ulusal bayramı olarak cumhuriyetin ilanı, 29 Ekim'den yaklaşık altı ay kadar sonra, 19 Nisan 1924'te çıkarılan 628 sayılı yasayla ulusal bayram olarak kabul edildi. Yurtiçi ve yurtdışı Türkiye temsilciliklerinde devlet töreni yapılması şartını da getiren bu yasa, 1931 yılında çıkarılan 2305 sayılı yasayla genişletildi. Böylece, kutlamalarda, 21 pare top atılması kuralı da getirildi. 1935'te, 2739 sayılı yasayla, dinsel bayramlar dışındaki tüm ulusal bayramlar aynı kapsam içine alındı ve önceki yasalar yürürlükten kaldırıldı. Cumhuriyet Bayramı ile ilgili yeni bir düzenlemeye gidildi.

#)

Milli Bayramlar

Cumhuriyet Bayramı, Cumhuriyet'in 10. ve 50. yılı kutlamalarında özel programlarla kutlandı. Bu yıldönümleri için, özel marşlar bestelendi. Bu özel yıldönümleri, bütün Türkiye'de çok büyük coşkularla kutlanmıştır. Atatürk, 10. yıl Kutlamalarına bizzat katılmış ve **"10. Yıl Nutku"** olarak bilinen anlamlı bir konuşma yapmış; Türk Milleti'ne :

"Ebediyete akıp giden her on senede, bu büyük millet bayramını daha büyük şereflerle, saadetlerle huzur ve refah içinde kutlamayı gönülden dilerim. **Ne Mutlu Türküm Diyene!"**

#)

Milli Bayramlar

ULUSAL BAYRAM VE GENEL TATİLLER HAKKINDAKİ KÂNÛN ile birlikte;

- ❖ 28 Ekim öğleden sonra başlamak üzere 29-30 Ekim günleri **Cumhuriyet Bayramı**
- ❖ 30 Ağustos **Zafer Bayramı**
- ❖ 22 Nisan öğleden sonra ve 23 Nisan **Ulusal Egemenlik Bayramı**
- ❖ 1 Mayıs **bahar bayramı**
- ❖ 31 aralık öğleden sonra, 1 ocak günü **yılbaşı**
- ❖ **Ramazan bayramı** (3 gün)
- ❖ **Kurban bayramı** (4 gün) olarak kabul edilmiştir
- ❖ **Hafta tatili Pazar** günü olarak kabul edilmiştir
- ❖ 1973 yılında Cumartesi günü de tam gün tatil olmuştur

#)

Sağlık ve Tıp Alanında Yapılan İnkılâplar

- ❖ 1920 yılında Sağlık Bakanlığı kuruldu.
- ❖ 1924 yılında Ankara, İstanbul, Sivas, Trabzon, Erzurum ve Diyarbakır'da Numune Hastaneleri açıldı.
- ❖ 1930 yılında Umum Hıfzıssıhha Kanunu ile Kolera, Veba, Tifo, Çiçek, Menenjit, Kızamık, Sıtma, Verem ve Trahom gibi bulaşıcı hastalıklara karşı mücadele başlatıldı.
- ❖ Kızılay, Himaye-i Etfal (Çocuk Esirgeme Kurumu), Yeşilay ve Verem Savaş Dispanserleri kuruldu.
- ❖ Sağlık alanında yapılan çalışmalar Halkçılık ve Devletçilik İlkesi ile ilgilidir. Çünkü Herkesin her türlü hastalığı ile ilgilenildiğinden halkçılıktır. Halkın ihtiyacı olan hastanelerin yani Devlet Hastanelerinin yapılması yönüyle de devletçiliktir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1.

Aşağıdakilerden hangisi, eskiden kullanılan uzunluk ölçüsü değildir?

- ☐ A) Kulaç
- ☐ B) Arşın
- ☐ C) Metre
- ☐ D) Endaze

2.

Evlenmede, boşanmada ve mirasta kadın-erkek eşitliğini sağlayan kanun hangisidir?

- ☐ A) Türk Ticaret Kanunu
- ☐ B) Türk Ceza Kanunu
- ☐ C) Hukukun Lâikleştirilmesi
- ☐ D) Türk Medeni Kanunu

3.

1934'te soyadı alma işlemleriyle ilgili olarak çıkarılan yasayla rütbe, yabancı ırk ve millet adlarını belirten sözcüklerin soyadı olarak alınması; yine aynı yılda çıkarılan başka bir yasayla da hoca, ağa, molla, beyefendi, paşa gibi unvanların resmen kullanılması, ayrıca küçük düşürücü unvanların kullanılması yasaklanmıştır.aşağıdakilerden hangisi bu yasakların amacı değildir?

- ☐ A) Resmi işlemleri kolaylaştırmak
- ☐ B) Toplumda gereksiz ayrıcalık belirtilerini kaldırmak
- ☐ C) Küçük düşürücü ifadeler kullanılmasını engellemek
- ☐ D) Toplumsal ve resmi işlemlerde erkeklere ayrıcalık vermek

CEVAP ANAHTARI

1- C

2- D

3- D

8. Hafta Ders Konuları Burada Sonlanmaktadır

HOŞÇAKALIN